

FRIVILLIGRÅDET

INVESTERINGER I ETNISKE MINORITETSFORENINGER

En landsdækkende undersøgelse
af de etniske minoritetsforeninger og
deres ansøgning om økonomisk støtte

INVESTERINGER I ETNISKE MINORITETSFORENINGER

En landsdækkende undersøgelse af de etniske
minoritetsforeninger og deres ansøgning om økonomisk støtte

FRIVILLIGRÅDET

Skrevet af: Kire Petrovski

Design: Hofdamerne ApS

Opsætning: Sofie Amalie Andersen

Udgivet: 2012

ISBN: 87-993095-7-2

© Frivilligrådet 2012

Udgivet af:

Frivilligrådet

Nytorv 19, 3. sal,

1450 København K

Tlf: 33 93 52 93

FORORD

Frivillige bidrager til skabelsen af velfærd inden for så forskelligartede velfærdsområder som ældrepleje, uddannelse og integration. Motiveret af en unik indsigt i egne miljøers ønsker og behov, tager også frivillige i de mange etniske minoritetsforeninger i Danmark aktiv del i den velfærdsindsats.

Som denne rapport viser, har flere kommuner allerede til dels inddraget disse foreninger i den sociale indsats. Det er positivt, men jeg ser gerne, at vi bliver endnu bedre til at udnytte foreningernes særlige ekspertise, så de for eksempel i højere grad bliver inddraget i en samskabelsesproces med kommunerne. Ved at inddrage den frivillige sektor bliver kommunerne nemlig endnu bedre til at tænke i innovative baner — også på integrationsområdet.

For at foreningerne kan blive aktive medspillere i den proces, er det vigtigt, at de også kapacitetsopbygges til at opsamle viden og varetage sociale opgaver. Den kapacitetsopbygning bør gå hånd i hånd med, at foreningerne får adgang til de nødvendige økonomiske ressourcer. Derfor skal vi også se nærmere på de etniske minoritetsforeningers udfordringer med at søge økonomisk støtte og øge opmærksomheden herpå, som vi gør i denne rapport.

Området er ikke nyt for Frivilligrådet, der i '07-'09 gennemførte projektet "Frivilligt Socialt Arbejde i Mange Farver". Motivationen var da ligesom nu at understøtte den frivillige indsats både af og for etniske minoriteter.

Arbejdet med undersøgelsen er udført af Frivilligrådets sekretariat, primært af Kire Petrovski med assistance fra Katrine Tonboe Jacobsen, Sanne Kok og Sofie Billekop. Vi vil gerne sige tak til de mange foreninger, der har deltaget i undersøgelsen, de kommuner og frivilligcentre, der har videreformidlet kontakten, og Asim Latif fra Frivillignet, der har bidraget med sin faglige indsigt.

God læselyst!

Vibe Klarup Voetmann

Formand for Frivilligrådet

INDHOLD

DE VIGTIGSTE RESULTATER	5
INDLEDNING	6
STØTTE TIL ETNISCHE MINORITETSFORENINGER Aktuel oversigt over de etniske minoritetsforeningers ansøgning om støtte hos kommuner, stat og fonde.	8
KARAKTERISTIKA 1: STØRRE OG ETABLEREDE FORENINGER STØTTES Sammenhængen mellem støtte og foreningernes formelle grundlæggelse, størrelse og alder.	11
KARAKTERISTIKA 2: DEN SOCIALE INDSATS STØTTES Foreningernes sociale indsats, og hvordan den hænger sammen med opnåelsen af støtte.	13
KARAKTERISTIKA 3: SAMARBEJDENDE FORENINGER STØTTES Foreningernes valg af samarbejdspartnere og samarbejdstyper, og hvordan det hænger sammen med at opnå økonomisk støtte.	16
TILFREDSHED MED ANSØGNINGSPROCES MEN FORTSAT FALDGRUBER Særligt fokus på foreningernes tilfredshed med ansøgningsprocessen hos kommunen samt deres oplevelse af at få afslag.	19
PERSPEKTIVER FOR VELFÆRDSUDVIKLING Samlede perspektiver til samarbejdet med de etniske minoritetsforeninger og deres adgang til støttemidler.	23
METODE	25

DE VIGTIGSTE RESULTATER

- 63 % af alle de adspurgte etniske minoritetsforeninger har søgt støtte hos kommunen inden for de sidste fem år. 79 % af disse har fået støtten, sidste gang de søgte.
- Næsten halvdelen (45 %) af de foreninger, der ikke søger støtte fra kommunen, ved ikke, at muligheden findes.
- Der er stor tilfredshed med ansøgningsprocessen hos kommunen: 73 % mener, det var let at fremskaffe den påkrævede dokumentation, og 66 % mener, det var let at finde information om ansøgningsprocessen.
- Næsten halvdelen mener ikke at have fået en begrundelse for deres afslag, og mange foreninger føler ikke, at de får en tilfredsstillende opfølgning på afslaget.
- Kun 18 % har søgt støtte fra staten, og 27 % har søgt støtte fra fonde. Samtidig er det ofte de samme, der modtager støtte fra stat og fonde, som også modtager støtte fra kommunen.
- Foreningerne er oftest unge og små — 54 % af foreningerne har ikke eksisteret i mere end ti år og 58 % har ikke mere end hundrede medlemmer. Samtidig er det de yngste og mindste foreninger, der har sværest ved at opnå støtte.
- Selvom 66 % af de etniske minoritetsforeninger primært betegner sig som kulturforeninger, udfører 85 % en eller flere former for sociale eller folkeoplysende opgaver.
- Der investeres mest i de etniske minoritetsforeninger, som påtager sig sociale opgaver: 35 % af de foreninger, der ikke udfører sociale opgaver, modtager støtte, mens det tal er oppe på 61 % for de foreninger, der udfører mindst en social opgave.
- Over 80 % af de etniske minoritetsforeninger har indgået i et længerevarende samarbejde med en eller flere andre foreninger, organisationer eller offentlige instanser.
- De samarbejdende foreninger modtager i højere grad økonomisk støtte: Bare 30 % af de foreninger, der ikke har angivet samarbejdspartnere, modtager støtte, mens den andel er på 63 % for dem, der har.

INDLEDNING

Frivilligt arbejde er en særlig social indsats, der kommer både giver og modtager til gode. Derfor kan integrationsrelaterede problemstillinger fordelagtig bearbejdes gennem frivilligt arbejde både af og for etniske minoritetsborgere¹.

Forskningen viser, at en stor del af de etniske minoritetsborgeres frivillige indsats foregår i de særlige etniske minoritetsforeninger. Disse foreninger tager ofte udgangspunkt i allerede eksisterende kulturelle fællesskaber, og i ønsket om at gå sammen om at bearbejde de sociale problemstillinger og tilfredsstille de sociale behov, der eksisterer i netop de etniske miljøer².

At der foregår så stor en social indsats i disse foreninger har længe interesseret forskningsverdenen. Politolog og forsker Flemming Mikkelsen skriver:

“ Indvandrerforeningerne tager sig af mange funktioner og opfylder et bredt behov blandt flygtninge og indvandrere; fra direkte politiske manifestationer til ungdoms-problemer, og hvad man har kaldt 'frivilligt socialt arbejde'.

Flemming Mikkelsen³

En måde at støtte op om foreningernes sociale indsats på er gennem økonomisk støtte til betaling af lokaler, faciliteter, aktiviteter og andet, der understøtter foreningernes muligheder for at udføre sin frivillige indsats.

En af de vigtigste støttemidler til det frivillige arbejde er §18-støtten, der i 2010 var på 148,4 millioner kroner. Men her er det bare 5 % af de initiativer, der har opnået støtte fra de samlede §18-midler, der har "flygtninge og indvandrere" som formål for deres aktiviteter, og kun 9 % af de samlede støttekroner er gået til området⁴.

Til de 5 % tæller desuden også initiativer, der er drevet af større danske organisationer såsom Dansk Flygtningehjælp, Røde Kors eller Red Barnet. Forskningen på området viser, at de større organisationer i kraft af, at de oftere har mere omfattende ressourcer og professionel ekspertise, i højere grad kan opnå bevillingerne på integrationsområdet — ikke bare fra §18 men også andre støttemidler — og måske ligefrem udkonkurrere de etniske minoritetsforeninger i konkurrencen om støtten til integrationsarbejdet⁵.

I vores kontakt til den frivillige sektor og etniske minoritetsmiljøer er det blevet os bekendt, at det også opleves som en problematik, at etniske minoritetsforeninger i mindre grad søger og opnår økonomisk støtte.

Ud fra disse overvejelser om foreningers frivillige indsats, ønsker Frivilligrådet at anerkende, at det er vigtigt at understøtte de etniske minoritetsforeninger i Danmark. Derfor har Frivilligrådet igangsat en landsdækkende undersøgelse af det frivillige arbejde i de etniske minoritetsforeninger og disse foreningers opnåelse af økonomisk støtte.

OM UNDERSØGELSEN OG RAPPORTEN

Undersøgelsens hovedformål er at give et aktuelt overblik over de etniske minoritetsforeningers opnåelse af økonomisk støtte. Resultaterne heraf findes i rapportens første analyseafsnit, der gennemgår de etniske minoritetsforeningers opnåelse af støtte fra både kommune, stat og fonde.

Derudover er formålet at udforske de forskellige karakteristika, der kan hænge sammen med, hvorvidt foreningerne opnår økonomisk støtte. De tre efterfølgende analyseafsnit analyserer derfor hvorvidt og hvordan først alder og medlemstal, derefter sociale opgaver og til sidst samarbejdspartnere hænger sammen med opnåelsen af økonomisk støtte.

1 Gunvor Christensen & Stine Rønn Christensen (2006:8-9): Etniske Minoriteter, Frivilligt Socialt Arbejde og Integration. SFI

2 Flemming Mikkelsen (2002:7-11): Indvandrere og civilsamfund. AMID

3 Flemming Mikkelsen (2002:10): Indvandrere og civilsamfund. AMID

4 Ankestyrelsen (2011:18): Frivilligt socialt arbejde — Årsstatistik 2010

5 Flemming Mikkelsen (2003:134-135): Indvandreorganisationer i Norden. Nordisk Ministerråd

Undersøgelsen fokuserer særligt på ansøgningsprocessen hos kommunen, da vi antager, at foreningerne især søger her. I det sidste analyseafsnit findes der derfor en nærmere gennemgang af oplevelsen af ansøgningsprocessen hos kommunen.

Vi runder rapporten af med konkrete perspektiver til arbejdet med de etniske minoritetsforeninger og deres ansøgning om økonomisk støtte.

Indsamlingen af data er først foregået gennem en landsdækkende internetbaseret spørgeskemaundersøgelse af 169 etniske minoritetsforeninger, suppleret med seks telefoninterviews rettet mod særligt interessante foreninger.

Rapporten er derfor som udgangspunkt statistisk, men samtidig suppleret med interviews med citater fra repræsentanter for etniske minoritetsforeninger, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen. De seks foreninger optræder i anonymiseret form som: Ukrainisk Forening, Lettisk Forening, Kurdisk Forening, Tværetnisk Forening, Tyrkisk Forening i Jylland og Tyrkisk Forening på Sjælland. Der kan læses nærmere om de enkelte foreninger i rapportens metodeafsnit.

Derudover er der gennemført et ekspertinterview med Asim Latif, der er mangfoldighedskonsulent i Frivillignet, en del af Dansk Flygtningehjælp, og arbejder med at kompetenceopbygge etniske minoritetsforeninger. Latif supplerer forskningsresultaterne med erfaringer fra det praktiske arbejde med etniske minoritetsforeninger.

Undersøgelsens resultater er blevet fremlagt ved netværksmøder for kommunale frivilligkonsulenter arrangeret af Center for Frivilligt Socialt Arbejde for Region Hovedstaden, Sjælland, Midtjylland og Nordjylland. Input fra disse møder er også inkluderet i rapporten.

STØTTE TIL ETNISKE MINORITETSFORENINGER

HOVEDPUNKTER:

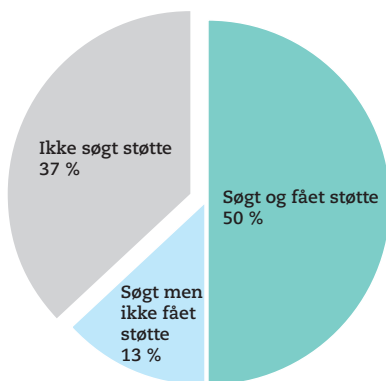
- 63 % af alle de adspurgte etniske minoritetsforeninger har søgt støtte hos kommunen inden for de sidste fem år. 79 % af disse har fået støtten, sidste gang de søgte.
- Næsten halvdelen (45 %) af de foreninger, der ikke søger støtte fra kommunen, ved ikke, at muligheden findes.
- Kun 18 % har søgt støtte fra staten, og 27 % har søgt støtte fra fonde. Samtidig er det ofte de samme, der modtager støtte fra stat og fonde, som også modtager støtte fra kommunen.
- Kun 29 % har alternative økonomiske kilder såsom donationer eller støtte fra paraplyorganisationer.

Vi vil første give et overblik over de etniske minoritetsforeningernes ansøgning og opnåelse af støtte fra kommuner, stat og fonde.

KOMMUNEN ER EN VIGTIG STØTTEKILDE

63 % af alle de adspurgte etniske minoritetsforeninger har i en femårsperiode fra 2007 til og med 2011 søgt støtte hos kommunen. Det tal udgøres af to grupper: De 13 %, der søgte men ikke fik støtten sidste gang de søgte, samt de 50 %, der søgte og fik støtten sidste gang de søgte.

Figur 1: Ansøgning om støtte hos kommunen i perioden 2007-2011

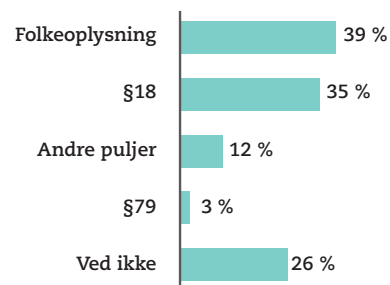
"I perioden 2007-2011, har I da søgt økonomisk støtte fra kommunen?" (n=169)

Hvis vi ser bort fra de foreninger, der ikke har søgt, og blot ser på fordelingen inden for gruppen af foreninger, der har søgt støtte hos kommunen, så kan vi beregne, at hele 79 % af de foreninger, der har søgt, også har fået støtten, sidste gang de søgte.

DER SØGES FOLKEOPLYSNING OG §18

Den kommunale støtte uddeles især ud fra en række statslige midler såsom §18-, §79- og folkeoplysningsmidlerne, som kommunen administrerer. Her er især §18-midlerne og folkeoplysningsmidlerne vigtige for de etniske minoritetsforeninger:

Figur 2: De ansøgte kommunale støtteformer

"Ved du, om I i perioden 2007-2011 har søgt en eller flere af følgende midler?" (n=106)

Den største gruppe af foreningerne (39 %) har søgt folkeoplysningsmidlerne. Midlerne uddeles i overensstemmelse med folkeoplysningsloven først og fremmest til foreninger, der varetager uformel voksenundervisning — og desuden falder foreningsidrætten samt ungdomsorganisationer også ind under folkeoplysningsbegrebet.

Dernæst søger foreningerne §18-midlerne (35 %). Midlerne uddeles i overensstemmelse med servicelovens §18 til aktiviteter på det sociale område.

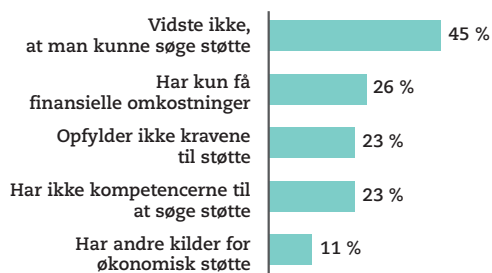
Meget få af foreningerne søger §79-midlerne (3 %). §79-midlerne uddeles i overensstemmelse med servicelovens §79 til aktiverende og forebyggende formål, især for pensionister og ældre borgere.

Derudover er der lidt over en fjerdedel af foreningerne (26 %), der ikke er klar over, hvilke midler de har søgt, mens lidt over en tiendedel (12 %) af foreningerne har søgt andre midler, hvilket for eksempel kan være kommunalt finansierede puljer.

MANGE KENDER IKKE TIL STØTTEMIDLER

Blandt de 37 % af de etniske minoritetsforeninger, der ikke har søgt støtte i femårsperioden 2007–2011, er det næsten halvdelen (45 %), der ikke har søgt, fordi de ikke ved, at muligheden overhoved findes.

Figur 3: Årsagen til ikke at søge

"Hvorfor har I ikke søgt økonomisk støtte fra kommunen?" (n=62)

Det tal er bemærkelsesværdigt og tyder på, at der fortsat kan være behov for at oplyse etniske minoritetsforeninger om mulighederne for at søge økonomisk støtte.

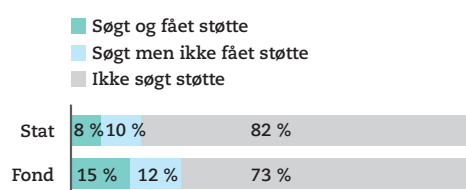
I Frivilligrådets tidligere arbejde med etniske minoritetsforeninger gennem projekt Frivilligt Socialt Arbejde i Mange Farver⁶, erfarede vi, at mange kan mangle

tilstrækkeligt kendskab til dansk foreningskultur og danske samfundsforhold til at kende til mulighederne for at søge støtte.

FÅ FÅR STØTTE FRA STAT OG FONDE

Kommunen er ikke det eneste sted, etniske minoritetsforeninger kan søge støtte, men det er i høj grad det mest benyttede: Kun 18 % har søgt hos staten, mens 27 % har søgt om støtte hos fonde — det tal er 63 % for kommunen.

Figur 4: Ansøgning af støtte hos stat og fonde

"Har I søgt økonomisk støtte fra staten — for eksempel Social- og Integrationsministeriet eller Kulturministeriet?" & "Har I søgt økonomisk støtte fra en privat fond?" (n=169)

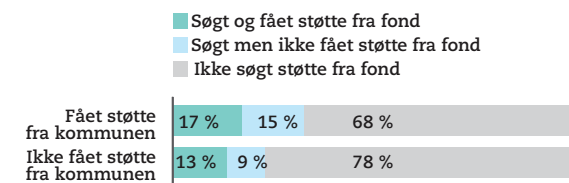
Derudover viser det sig, at det er de private fonde (27 %) frem for de statslige puljer (18 %), der modtager flest ansøgninger fra de etniske minoritetsforeninger — men begge tal er altså forholdsvis små.

Bare 8 % har fået støtte gennem statslige puljer (som for eksempel Social- og Integrationsministeriets satspuljemidler eller Kulturministeriets tips- og lottomidler), mens 15 % har fået støtte fra fonde.

DE SAMME FÅR STØTTE FRA STAT ELLER FONDE, SOM OGSÅ FÅR STØTTE FRA KOMMUNEN

Det er ofte de samme foreninger, der har succes med at søge og opnå støtte fra både kommuner, stat og fonde. Det ses ved at sammenholde ansøgningstallene til stat og fonde med, hvorvidt foreningerne også har modtaget støtte fra kommunen:

Figur 5: Ansøgning af støtte hos fonde efter kommunale støtteforhold

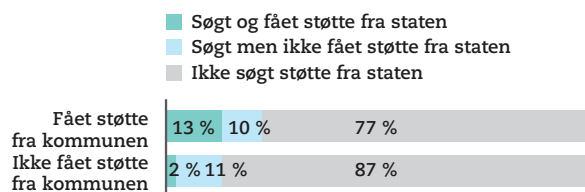

(n=169)

6 Frivilligrådet (2009:4-8;40-41): Frivilligt socialt arbejde i mange farver — Evalueringsrapport

Figur 5 viser, at blandt de foreninger, der har fået støtte fra kommunen, er det 32 %, der også har søgt om støtte hos fonde, mens det tal kun er 22 % for dem, der ikke har fået støtte fra kommunen.

Figur 6: Ansøgning af støtte hos staten efter kommunale støtteforhold

(n=169)

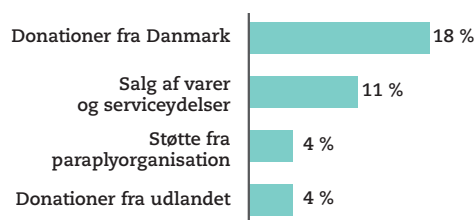
Figur 6 viser ligeledes, at blandt de foreninger, der har fået støtte fra kommunen, er det 23 %, der også har søgt om støtte hos staten, mens det tal kun er 13 % for dem, der ikke har fået støtte fra kommunen.

FÅ ALTERNATIVE FINANSIELLE KILDER

Støttemidler er vigtige for de etniske minoritetsforeningers økonomi. Det understreges af, at 71 %, altså langt størstedelen af de etniske minoritetsforeninger, ikke har eksterne finansielle kilder ud over de offentlige og fondslige midler.

Den største alternative finansielle kilde er donationer fra Danmark, og det er der blot 18 % af alle de adspurgte foreninger, der modtager:

Figur 7: Andre finansielle kilder

"Får I økonomisk støtte fra følgende?" (n=169)

I interviewet med både Tyrkisk Forening på Sjælland og Tyrkisk Forening i Jylland, fremhæver formændene, at disse donationer er fra små lokale tyrkiske forretningsdrivende — især kiosker og pizzeriaer — og disse donationer er generelt af mindre størrelse.

Herudover oplyser lidt over en tiendedel af foreningerne (11 %), at de modtager penge gennem salg af varer og serviceydelser. I de kvalitative interviews bliver det dog klart, at det ikke nødvendigvis drejer sig om decideret salg, men først og fremmest drejer sig om at opkræve entré til foredrag, hvor pengene går direkte til foredragsholderen og ikke til foreningen.

Derudover er der ganske få (4 %), der enten modtager penge gennem støtte fra deres paraplyorganisation eller via donationer fra udlandet.

Samlet set er det altså få, der har alternative finansielle kilder, og disse kilder tegner sig for mindre beløb.

KARAKTERISTIKA 1: STØRRE OG ETABLEREDE FORENINGER STØTTES

HOVEDPUNKTER:

- 96 % er organiseret som formelle foreninger med egne vedtægter, men for nogle kan det være formalia for at få støttekroner.
- Foreningerne er oftest unge og små — 54 % af foreningerne har ikke eksisteret i mere end ti år og 58 % har ikke mere end hundrede medlemmer. Samtidig er det de yngste og mindste foreninger, der har sværest ved at opnå støtte.

Her følger det første af tre analyseafsnit, hvor vi ser nærmere på sammenhængen mellem forskellige karakteristika ved foreningerne og opnåelsen af økonomisk støtte. Først ser vi på formel grundlæggelse, alder og medlemstal.

UDEFRASET FORMELT ORGANISEREDE

Et vigtigt organisatorisk udgangspunkt for det frivillige arbejde i Danmark er foreningen. Det gælder også blandt etniske minoriteter, hvor hele 96 % af de adspurgte er organiserede som foreninger med egne nedskrevne vedtægter. Det er på trods af, at mange etniske grupper ikke kender foreningsopbygningen fra deres hjemland^{7,8}.

Men for etniske minoriteter findes der et klart økonomisk incitament for at vælge foreningsformen. Foreningsformen med nedskrevne vedtægter er nemlig ofte et krav for at modtage støttemidler. Det incitament underbygges af vores interviews, hvor Ukrainsk Forening indførte vedtægter, fordi det var et krav for den §18-støtte, de søgte.

Mangfoldighedskonsulent, Asim Latif, fra Frivillignet udtaler:

“En overvejende del af de etniske minoritetsforeninger, som jeg har været i kontakt med bruger ikke disse vedtægter overhovedet. Men de har fået at vide af kommunen, at det er en god idé at have dem, og derfor har de skrevet dem.

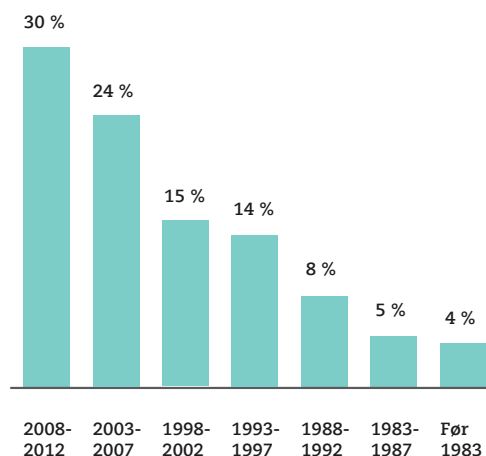
Asim Latif

At vedtægterne for nogle etniske minoritetsforeninger altså indføres på foranledning af krav fra støttemidler er eksempler på, hvordan adgangen til støttemidler kan være med til at påvirke grundlæggende organisatoriske forhold blandt de etniske minoritetsforeninger.

DE SMÅ OG UNGE FORENINGER

Etniske minoritetsforeninger er overvejende relativt unge og små foreninger: 54 % af foreningerne har ikke eksisteret i mere end ti år og 58 % har ikke mere end hundrede medlemmer.

Figur 8: Grundlæggelsesår

"Hvornår blev foreningen grundlagt?" (n=169)

Figur 8 viser, at over halvdelen af foreningerne (54 %) er opstået efter 2003. Mens mere end fire femtedele af foreningerne (83 %) er opstået efter 1993. Det er

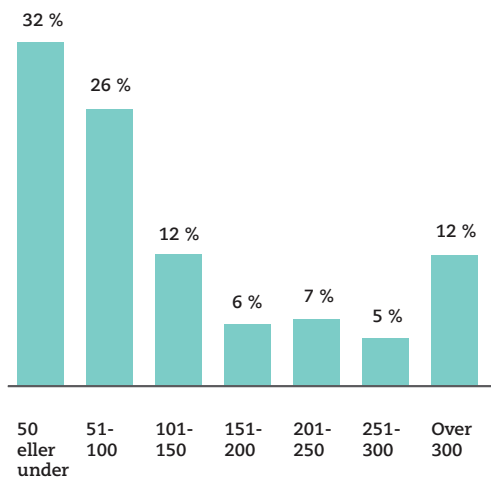
7 Flemming Mikkelsen (2003:286–289): Indvandreorganisationer i Norden. Nordisk Ministerråd

8 De formelle foreninger udgjorde også 95 % i (Hjære & Balslev 2001:20): Frivillighed blandt etniske minoritetsforeninger. Center For Frivilligt Socialt Arbejde

altså kun under en femtedel (17 %), der har eksisteret før 1993.

Samtidig ser vi, at foreningerne er overvejende små:

Figur 9: Medlemstal

"Hvor mange medlemmer er I?" (n=169)

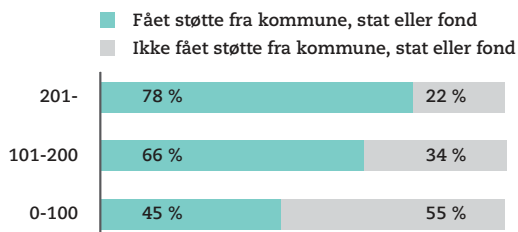
Figur 9 viser, at over halvdelen af foreningerne (58 %) maksimalt har 100 medlemmer, mens over to tredjedele (76 %) maksimalt har 200 medlemmer. Det er altså under en fjerdedel, der har over 200 medlemmer (24 %).

Samlet set har den typiske etniske minoritetsforening altså højst 100 medlemmer og har eksisteret i mindre end 10 år.

DE SMÅ OG UNGE FORENINGER UDEN ØKONOMISK STØTTE

Samtidig er det netop de yngste og mindste foreninger, der har sværest ved at opnå økonomisk støtte. Det ser vi ved at undersøge antallet af foreninger, der modtager støtte, fordelt på størrelsen af disse foreninger:

Figur 10: Støtte efter medlemstal

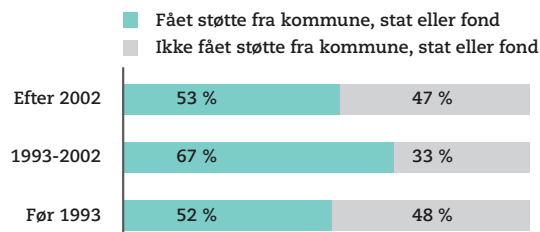

(n=169)

Af figur 10 fremgår det altså, at antallet af støttede foreninger er højest for de foreninger, der har over 200 medlemmer (78 %), herefter foreninger med over 100 og op til 200 medlemmer (66 %), og til sidst de foreninger, der har 100 medlemmer eller mindre (45 %). Der synes altså at være et klart sammenfald mellem en forenings antal medlemmer, og om foreningen modtager økonomisk støtte.

Også foreningens alder synes at hænge sammen med, om den modtager støttemidler, men det er dog mindre klart end ved medlemstal. Det ses på antallet af foreninger, der modtager støtte, fordelt på hvornår disse foreninger er grundlagt:

Figur 11: Støtte efter grundlæggelsesår

(n=169)

Figur 11 viser, at det er de ældste foreninger (52 %) og de yngste foreninger (53 %), der i ringest grad modtager økonomisk støtte, mens de foreninger, der er grundlagt mellem 1993 og 2002 — og altså har eksisteret mellem ti og tyve år — i højest grad opnår økonomisk støtte (67 %).

Samlet set er det altså især de yngste og mindste foreninger, der i ringest grad modtager økonomisk støtte.

KARAKTERISTIKA 2: DEN SOCIALE INDSATS STØTTES

HOVEDPUNKTER:

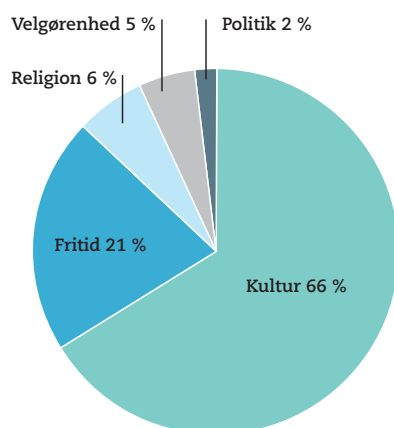
- Selvom 66 % af de etniske minoritetsforeninger primært betegner sig som kulturforeninger, udfører 85 % en eller flere former for sociale eller folkeoplysende opgaver.
- Der investeres mest i de etniske minoritetsforeninger, som påtager sig sociale opgaver: 35 % af de foreninger, der ikke udfører sociale opgaver, modtager støtte, mens det tal er oppe på 61 % for de foreninger, der udfører mindst en social opgave.

Vi vil nu gå videre til at se nærmere på den sociale indsats, der udøves i de etniske minoritetsforeninger, og hvordan den hænger sammen med at opnå støtte.

FRIVILLIGE SOCIALE KULTURFORENINGER

De etniske minoritetsforeninger er i vid udstrækning grundlagt som kulturforeninger, hvis primære opgave er at bevare og videreføre kulturen fra oprindelseslandet til de efterfølgende generationer. Således svarer hele 66 %, at deres hovedformål er kultur:

Figur 12: Hovedformål

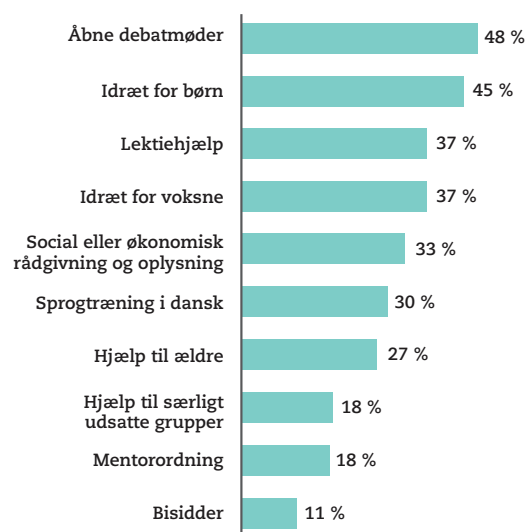

"Hvis du kun skulle vælge ét af følgende, hvad er så jeres forenings hovedformål?" (n=169)

Figur 12 viser, at kultur følges op af 21 %, der har fritidsaktiviteter som hovedformål, religion tæller kun 6 %, politik 5 % og helt til sidst kommer velgørenhed på blot 2 %.

Den fordeling er interessant, da 85 % samtidig svarer, at deres forening udfører én eller flere velfærdsopgaver — sociale eller folkeoplysende opgaver — som ikke normalt tænkes at høre hjemme i en kulturforening:

Figur 13: Sociale opgaver

"Har foreningen over længere tid aktivt beskæftiget sig med projekter, der målrettet arbejdede med én eller flere af følgende opgaver?" (n=169)

Det fremgår af figur 13, at det er det folkeoplysende arbejde — det vil sige idræt for børn og voksne samt debat — der rangerer højest. 72 % af foreningerne udfører en eller flere af disse angivne opgaver. Mens 70 % udfører en eller flere af de angivne frivillige sociale opgaver — det vil sige lektiehjælp, social eller økono-

misk rådgivning, sprogtræning i dansk, hjælp til ældre, hjælp til særligt udsatte grupper, mentorordninger eller bisidderordninger.

DER INVESTERES I DEN SOCIALE INDSATS

Foreningens udførelse af disse mangeartede folkeoplysende eller sociale opgaver hænger sammen med at få tildelt støtte. Blandt de foreninger, der angiver, at de ikke udfører nogen af de nævnte sociale eller folkeoplysende aktiviteter, er det nemlig kun 35 %, der har fået støtte fra enten kommune, stat eller fonde. Det tal er oppe på 61 % for dem, der udfører en eller flere af disse aktiviteter. For de etniske minoritetsforeninger er der altså et klart sammenfald mellem opnåelsen af støtte og varetagelsen af sociale opgaver.

Vi ved fra Flemming Mikkelsens forskning og vores kontakt til de lokale kommuner, at der mange steder i landet er iværksat et opsøgende arbejde i relation til de etniske minoritetsforeninger, hvor man gennem støttemidler har forsøgt at ruste minoritetsforeninger til at supplere det frivillige sociale arbejde på integrationsområdet — der investeres altså i de etniske minoritetsforeningers indsats på velfærds- og integrationsområdet, og det ser vi altså også på vores tal¹⁰.

DET KULTURELLE FÆLLESSKAB ER DRIVKRAFTEN OG SÆREGENHEDEN I VELFÆRDSINDSATSEN

At etniske minoritetsforeninger er kulturforeninger og samtidig udfører en lang række sociale opgaver er ikke nødvendigvis en modsætning. Vores interviews og den øvrige forskning på området viser nemlig, at det netop er med udgangspunkt i de stærke kulturelle fællesskaber, at disse foreninger arbejder mod at tilfredsstille en lang række andre behov. Det forklarer formanden for Lettisk Forening:

“ Det kommer fra medlemmernes ønsker: Vi startede med at holde de højtider, som vi fejrer i Letland... Så det startede vi med, vi startede med børnearrangementer for at videregive kulturen til vores børn, og så kom der et ønske om, at kvinderne ville mødes oftere og ville være sammen uden børn, så vi lavede kvindearrangementer. Og udflugter kom, fordi vi gerne ville være sammen en hel weekend. Og sport, det kom, fordi de

unge kom til mig og spurgte, om vi kunne finde nogle lokaler til dem, hvor de kunne samles.

Lettisk Forening

At foreningerne påtager sig så mange forskelligartede opgaver i tillæg til det kulturelle arbejde er en klar særegenhed i forhold til en stor del af den danske frivillige sektor. Det gælder især de frivillige sociale foreninger, der ofte har én klar velfærdsopgave og målgruppe.

Fra et traditionelt dansk foreningsperspektiv kan det forekomme at mudre formålet med foreningerne og deres frivillige arbejde, at de skal varetage så mange og forskelligartede arbejdsopgaver. Men der findes en klar værdi i, at det frivillige sociale arbejde varetages i netop de etniske minoritetsforeninger.

De etniske minoritetsforeninger kan for eksempel være særlig gode til at målrette den frivillige sociale indsats mod netop de sociale problemer og kulturelle omstændigheder, som de ved, gør sig gældende i de pågældende etniske grupper. Det fortæller Asim Latif:

“ Man skal passe på med at tro, at os i de store specialiserede danske organisationer, vi har alle de gode løsninger på de etniske minoriteters behov. Man skal nemlig ikke bare behandle målgruppen som nogen, der kun har problemer, de har også kompetencerne til at løse dem, og de har faktisk ofte selv en bedre indsigt i deres egne ønsker og behov.

Asim Latif

Derudover kan de etniske minoritetsforeninger også — i kraft af de stærke kulturelle fællesskaber — have en særlig indgang til for eksempel de ressourcetsvage borgere, der ellers kan være svære for de danske frivillige sociale organisationer at komme i kontakt med:

“ For eksempel hvis du vil nå ud til minoritetsældre og give dem et værdigt socialliv. I Frivillignet, der forsøger vi jo på det, og vi kan også godt nå nogle af dem, men

¹⁰ Flemming Mikkelsen (2003:291–294): Indvandreorganisationer i Norden. Nordisk Ministerråd

der er stadig mange vi ikke når. Den målgruppe kan være utrolig svær at nå, fordi vi jo ikke kan opnå samme tillid fra dem, og med ældre, der er der ingen andre grupper, der kan tage ved dem, som deres egne. Der er genkendelighed, der er ikke sproglige barriere, der er ikke mistænkeliggørelse fra nogen af siderne.

Asim Latif

Et eksempel på en kulturforening, der både vinkler den sociale indsats og sørger for at aktivere og assistere ressourcetsvage borgere er Tyrkisk Forening i Jylland:

“ Vi har også en café, som fungerer som sådan et dagligt mødested for ældre, hvor pensionister kommer... Men ervedover, så har vi så også et samarbejde med Rådgivningen for Udlændingelovgivning, hvor vi hjælper folk med alt muligt, deres problemer i dagligdagen, og hvis de har noget med myndighederne, nogle sager, som vi hjælper med... Det er jo behovet der bestemmer, hvad folk har brug for af hjælp og støtte i dagligdagen...

Tyrkisk Forening i Jylland

Tyrkisk Forening i Jylland, der primært er grundlagt for at tjene de kulturelle og religiøse behov hos medlemmerne, påtager sig altså også at behandle de sociale problemstillinger inden for den etniske gruppe, som de frivillige har en privilegeret adgang til at kende og nå, fordi både frivillige og brugere færdes i samme sociale miljø.

Disse eksempler understreger, at de etniske minoritetsforeninger, ved at varetage oplysende og frivilligt socialt arbejde, kan have et yderligere potentiale for at skabe en særligt målrettet velfærdssindsats til etniske minoritetsgrupper.

KARAKTERISTIKA 3: SAMARBEJDE- DE FORENINGER STØTTES

HOVEDPUNKTER:

- Over 80 % af de etniske minoritetsforeninger har indgået i et længerevarende samarbejde med en eller flere andre foreninger, organisationer eller offentlige instanser.
- De samarbejdende foreninger modtager i højere grad økonomisk støtte: Bare 30 % af de foreninger, der ikke har angivet samarbejdspartnere, modtager støtte, mens den andel er på 63 % for dem, der har.
- Knap en tredjedel af foreningerne har etnisk danske bestyrelsesmedlemmer, og disse foreninger modtager i højere grad økonomisk støtte end andre foreninger.
- Etniske paraplyorganisationer kan sjældent hjælpe med at søge støtte.

I dette kapitel undersøger vi de forskellige former for samarbejde og samarbejdspartnere nærmere, samt hvordan det hænger sammen med at opnå støtte.

STØTTE TIL SAMARBEJDEDE FORENINGER

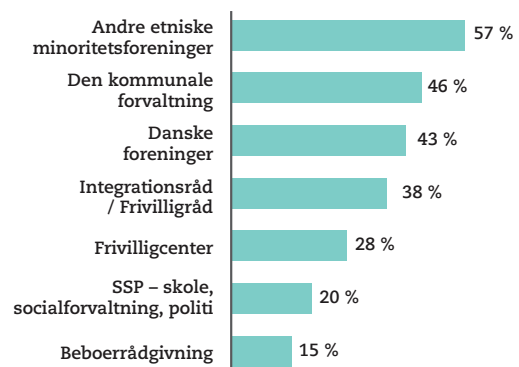
80 % af de etniske minoritetsforeninger indgår i længerevarende samarbejder med andre foreninger, private virksomheder eller offentlige institutioner. Det sker især gennem disse foreningers vidtrækkende frivillige velfærdsindsats, hvor de må indtage en uadventet funktion og indgå i samarbejder med andre — ofte om den sociale indsats¹¹.

Ligesom ved udførelsen af velfærdsopgaver, så hænger graden af samarbejde i høj grad sammen med, hvorvidt foreninger modtager økonomisk støtte eller ej. Blot 30 % af de foreninger, der ikke indgår i samarbejder, har fået støtte fra kommune, stat eller private fonde, mens det tal er på hele 63 % for dem, der indgår i disse samarbejder.

MANGEARTEDE SAMARBEJDSPARTNERE OG SAMARBEJDSOPGAVER

De etniske minoritetsforeninger indgår i mangeartede typer af samarbejde med en lang række andre aktører:

Figur 14: Samarbejdspartnere

"Har foreningen deltaget i aktiviteter, der krævede et samarbejde med én eller flere af følgende?" (n=169)

Med udgangspunkt i figur 14, vil vi gerne fremhæve konkrete eksempler på forskellige former for samarbejde, som de etniske minoritetsforeninger indgår i.

KULTURELT OG INTERKULTURELT SAMLINGS- PUNKT

En etnisk minoritetsforening samarbejder hyppigst med en anden etnisk minoritetsforening, og det er der over halvdelen, der gør (57 %). Fra interviews ved vi, at dette samarbejde ofte drejer sig om at arrangere større fælles kulturelle arrangementer for at samle den etniske gruppe, der ellers bor spredt ud over landet.

¹¹ Flemming Mikkelsen (2003:15–18,21-24): Indvandreorganisationer i Norden. Nordisk Ministerråd

Samtidig er danske foreninger en næsten lige så hyppig samarbejdspartner. Næsten halvdelen (43 %) angiver, at de har samarbejdet med en dansk forening. I interviews giver foreningerne udtryk for, at dette samarbejde — ligesom samarbejdet med de etniske minoritetsforeninger — ofte også handler om at arrangere fælles kulturelle arrangementer, eventuelt til byfester. Ved at blande dansk og udenlandsk kultur håber foreningerne, at det yderligere giver danskerne en anledning til at møde op og opleve de etniske minoritetsgruppers kulturer. Et eksempel er Lettisk Forening, der arrangerer fælles dansearrangementer sammen med danske danseforeninger.

BROBYGGERE I LOKALSAMFUNDET

Den næststørste samarbejdspartner er kommunen (46 %). I interviews med foreningerne og gennem input fra frivilligkonsulenter, fremhæves det, at de etniske minoritetsforeninger særligt bidrager ved at være en god måde at komme i kontakt med etniske minoritetsborgere på.

Eksempelvis har både den tyrkiske forening på Sjælland og i Jylland arrangeret flere informationsaftener sammen med kommunen, hvor medarbejdere fra de forskellige forvaltninger kommer ud i foreningerne og blandt andet fortæller om ændringer i udlændingelovgivningen, der kan have indflydelse for herboende udlændinge. Det supplerede foreningerne med en tolk til gavn for den ældre generation.

Asim Latif fremhæver, at der er mulighed for, at den kontakt mellem etniske minoritetsforeninger og kommunen også kan bruges til at gå i dialog med etniske minoritetsborgere om at tilpasse den sociale indsats:

“ Hvis de etniske minoritetsforeninger forsvandt i morgen, ville man kun i nogle få kommuner mærke, at der ikke ville være nogen til at tale for etniske minoritetsborgeres behov over for kommunen. Desværre ville man ikke mærke det nok alle steder, for der er stadig kommuner, der ikke hører nok på foreningerne. Vi mangler simpeltthen, at kommunerne bruger deres kontakt til de etniske minoritetsforeninger mere konstruktivt.

Asim Latif

Det er altså vigtigt, at samarbejdet mellem kommunen og de etniske minoritetsforeninger er en tovejsdialog, så foreningerne kan få lov til at bidrage med deres egne ekspertiser såsom indblik i befolkningsgruppens aktuelle ønsker og behov samt kontakten til borgere, der er svære for andre at nå.

INTERESSE HÆNGER SAMMEN MED SAMARBEJDE

Mens langt størstedelen af foreningerne har op til flere samarbejdspartnere, er der dog et mindretal af foreningerne på 20 %, der angiver, at de ikke har et samarbejde med nogen.

En af de foreninger er Kurdisk Forening, som vi har interviewet. Formanden fortæller, at man ikke længere aktivt prøver at etablere et samarbejde med andre, fordi foreningen tidligere har prøvet at invitere danske foreninger til sine kulturarrangementer, men eftersom der aldrig er mødt nogen op, så har man tolket det som om, at der ikke eksisterede en interesse blandt danskerne i foreningen.

I øvrigt fremhæver formanden, at foreningen heller ikke har de økonomiske og organisatoriske ressourcer til at stable store arrangementer og aktiviteter på benene sammen med andre. Foreningen modtager ikke økonomisk støtte, og den har svært ved praktisk at etablere fast kontingentinddragelse fra alle medlemmer.

I en helt anden situation er Tværetnisk Forening. Foreningens klart definerede formål er at bringe etniske minoritetsborgere i beskæftigelse. Foreningen har indgået samarbejdsaftaler med både ministerier, statslige råd, private firmaer samt industri- og fagorganisationer, der har vist stor interesse for den sag.

“ I Danmark er der et stort behov for at synliggøre højtuddannede nydanskernes kompetencer og ressourcer... Vi kan indgå i samarbejde med vores samarbejdspartnere, fordi vi kan mærke, at de synes det er en god sag, og det er en sag, der kan skabe vækst for Danmark.

Tværetnisk Forening

Tværetinsk forening er også i en helt anden økonomisk situation, da foreningen har haft stor succes med at søge støtte og samtidig fokuserer stærkt på højtuddannede. Der er derfor adgang til både større menneskelige og økonomiske ressourcer, der måske kan hjælpe med at understøtte aktiviteterne.

DE ETNISKE PARAPLYORGANISATIONER KAN SJÆLDENT HJÆLPE

30 % af foreningerne er medlemmer af en af de etniske paraplyorganisationer¹². De etniske paraplyorganisationer skal indadtil tjene til at hjælpe med at organisere og koordinere fælles aktiviteter, understøtte deres medlemsforeninger samt sikre den etniske gruppes samlede repræsentation udadtil¹³.

Vi kan dog ikke spore en positiv indflydelse, når vi ser på, hvorvidt foreninger, der er medlem af en paraplyorganisation, i højere grad modtager støtte. Det gælder nemlig for 58 % af dem der ikke er, men 54 % for dem der er.

Det kan skyldes, at de etniske paraplyorganisationer lider af et mindre velfungerende medlemsdemokrati og i mindre grad er i stand til organisatorisk at assistere deres medlemmer, som Asim Latif påpeger:

“ Med undtagelse af et par nye ungdomsforeninger, kender jeg ingen som bidrager til at udvikle deres lokale foreninger. Disse paraplyer bruges oftest af autoriteter indenfor grupperne og ifølge min erfaringer repræsenterer de ikke den samlede gruppes interesser.

Asim Latif

Det billede går igen, da vi interviewer formanden for Tyrkisk Forening i Jylland, der samtidig sidder i bestyrelsen i sin paraplyorganisation:

“ Og [de danske paraplyorganisationer] er så store, de får også mange penge. De har også folk ansat i landsorganisationer. Men det har vi etniske paraplyorganisationer ikke. Og nogle gange, så er demokratiet ikke så godt, fordi de folk der kan og vil og har ressourcer til at lave foreningsaktiviteter, de

bliver ikke valgt på grund af medlemmerne, de vælger måske nogle andre. Så ville det være rart, hvis landsorganisationerne havde råd til at ansætte en på timebasis til at hjælpe med de der organisatoriske ting, og hjælpe bestyrelser og medlemmer.

Tyrkisk Forening i Jylland

Det kan altså tyde på, at et medlemskab i en etniske paraplyorganisation ikke bør forveksles med et medlemskab i en af de mere professionaliserede større danske paraplyorganisationer.

BESTYRELSESMEDLEMMER UDEN ETNISK MINORITETS BAGGRUND HJÆLPER MED KENDSKABET TIL DANSKE SAMFUNDSFORHOLD

Selvom en forening er en etnisk minoritetsforening betyder det ikke, at den ikke kan have etnisk danskere i centrale dele af sin organisation. En overraskende høj andel på knap en tredjedel (30 %) af de etniske minoritetsforeninger angiver nemlig, at de har bestyrelsesmedlemmer uden etnisk minoritetsbaggrund, altså etnisk danske bestyrelsesmedlemmer.

Formanden for Lettiske Forening fortæller om rationalet for at inkludere etnisk danske bestyrelsesmedlemmer:

“ Det var fordi, vi ikke ville miste den kontakt til danskerne, at de skulle med i bestyrelsen. Vi er mange lettiske kvinder, der er gift med danskere, og de er med i foreningen, men det er jo ikke alle der deltager, og hvis vi ikke vil miste kontakten med danskerne, så skal vi jo have nogle af mændene med i bestyrelsen... De har jo selvfølgelig større forståelse for, hvad der sker i Danmark, regler og traditioner, så på den måde kan de bidrage med deres viden om Danmark.

Lettisk Forening

At inkludere danske bestyrelsesmedlemmer synes at hænge positivt sammen med, hvorvidt foreningen opnår økonomisk støtte: 72 % af dem, der har etnisk danske bestyrelsesmedlemmer, har fået støtte, mens det kun gælder for 50 % af dem, der ikke har danske bestyrelsesmedlemmer.

¹² Dog kan en forening også være medlem af en dansk paraplyorganisation, men det er vores indtryk, at det de etniske minoritetsforeninger som regel er med i en paraplyorganisation, der repræsenterer deres egen etniske gruppe.

¹³ Flemming Mikkelsen (2003:113–114): Indvandreorganisationer i Norden. Nordisk Ministerråd

TILFREDSHED MED ANSØGNINGS- PROCES MEN FORTSAT FALDGRUBER

HOVEDPUNKTER:

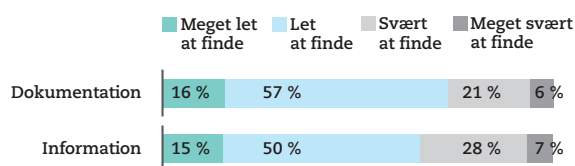
- Der er stor tilfredshed med ansøgningsprocessen: 73 % mener, det var let at fremskaffe den påkrævede dokumentation, og 66 % mener, det var let at finde information om ansøgningsprocessen.
- Næsten halvdelen mener ikke at have fået en begrundelse for deres afslag, og mange foreninger føler ikke, at de får en tilfredsstillende opfølgning på afslaget.

Vi vil i det sidste analyseafsnit fokusere på ansøgningsprocessen hos kommunen. Først ser vi på, hvordan foreningerne opfatter ansøgningsprocessen, og derefter vil vi se nærmere på, hvordan foreningerne oplever at få afslag.

STOR TILFREDSHED MED ANSØGNINGS- PROCESSEN HOS KOMMUNEN

Foreningerne udtrykker stor tilfredshed med ansøgningsprocessen hos kommunerne: 73 % mener, at det var let eller meget let at fremskaffe den påkrævede dokumentation, mens 66 % mener, at det var let eller meget let at finde information om ansøgningsprocessen:

Figur 15: At finde dokumentation til og information om ansøgningsprocessen

"Var det let at finde information om ansøgningsprocessen?" & "Var det let at fremskaffe den dokumentation, som kommunen krævede?" (n=105)

At hele 73 % af foreningerne mener, at det har været let eller meget let at fremskaffe den dokumentation, som kommunen krævede, underbygges af de foreninger, vi interviewede. Her fremhæves det, at den påkrævede dokumentation til projektstøtten ofte kun indbefatter en kortfattet projektbeskrivelse samt eftersendelse af billeder af arrangementet og eventuelt

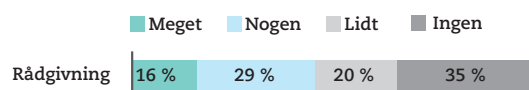
kvitteringer for indkøb. Til driftsstøtten indbefatter det ofte kun en kopi af vedtægterne og en eventkalender.

Der er lidt færre, men alligevel et pænt flertal på 66 %, der mener, at det har været let eller meget let at finde information om ansøgningsprocessen. I interviews fremhæver foreningerne ofte kommunernes hjemmesider som vigtige ressourcer for information om de forskellige puljemidler. Her kan man i ro og mag sidde derhjemme og i eget tempo opsøge information.

MANGE FÅR PERSONLIG RÅDGIVNING

En forholdsvis stor del af foreningerne har fået personlig rådgivning ved ansøgningsprocessen: 45 % af foreningerne har fået nogen eller meget personlig rådgivning fra kommunen under ansøgningsprocessen, og hvis vi medregner alle, der har fået bare lidt rådgivning fra kommunen, så er det tal på 65 %:

Figur 16: Personlig rådgivning ved ansøgningsprocessen

"Hvor meget personlig rådgivning fik I fra kommunen under ansøgningsprocessen?" (n=105)

I vores interviews med foreninger, der ikke har fået personlig rådgivning, bliver det klart, at det for nogen skyldes, at de ikke selv tager kontakt til kommunen.

Flere foreninger fremhæver dog, at det ikke altid er lige let at tage kontakt til kommunen. De er ikke er

klar over, hvor de bør henvende sig, hvis de ønsker rådgivning. Samtidig findes der, som hos formanden for Ukrainisk Forening, en frygt for, at man ikke vil blive taget alvorligt, når man ringer:

“Det er svært at komme i kontakt med nogen, når jeg ringer, og jeg siger, at jeg er formand for en forening. Fordi når jeg ringer, og de hører, at jeg taler med accent, så respekterer de mig knap så meget som en dansker. Altså det er det, jeg har oplevet, men jeg ved ikke, om det var årsagen til, at jeg ikke kunne komme i kontakt.

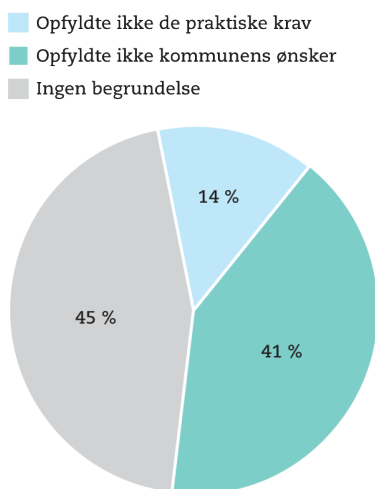
Ukrainsk Forening

Sproglige vanskeligheder og en frygt for ikke at blive taget alvorligt kan altså også for nogen etniske minoritetsborgere være grund til at tøve med at tage kontakt til kommunen.

HALVDELEN FÅR IKKE EN BEGRUNDELSE FOR DERES AFSLAG

Det er overraskende, at det blandt de foreninger, der har fået afslag på deres ansøgning hos kommunen, er næsten halvdelen (45 %), der angiver, at de ikke her fået nogen begrundelse for deres afslag.

Figur 17: Årsagen til afslag fra kommunen

"Hvad var begrundelsen for afslaget?" (n=22)

Formanden for Ukrainisk Forening fortæller, at hun blev informeret om afslaget ved at gennemgå et regneark på kommunens hjemmeside, hvor der stod "0

kroner" ud for foreningens navn. Derefter modtog hun en standarderklæring om, at foreningen ikke kunne få den støtte, de havde søgt denne gang.

Den proces kan være problematisk, fordi det faktisk er et krav i henhold til forvaltningslovens §22 til §24, at forvaltningen skal begrunde alle afslag skriftligt med henvisning til de regler, som beslutningen er truffet i henhold til.

Hvis vi ser videre på vejledningen til §18, så går den endnu videre og anbefaler samtidig, at afslaget indeholder en "konstruktiv tilbagemelding", som kan være med til at forbedre foreningens ansøgning til næste gang:

“Det kan være hensigtsmæssigt, at afslaget indeholder en konstruktiv tilbagemelding på ansøgningen, som kan være en støtte til at forbedre kommende ansøgninger.

Vejledningen til §18, 228

Vi har udforsket emnet nærmere gennem interviews med foreninger, der har fået afslag. Her bliver det klart, at et begrundet afslag med en konstruktiv tilbagemelding kan have en effekt ud over blot at højne niveauet af selve ansøgningen.

At modtage støttepenge kan for en etnisk minoritetsforening hænge sammen med oplevelsen af en anerkendelse af værdien af foreningens arbejde — man vil netop gerne bevise, at man er en værdifuld del af samfundet. Den forbindelse mellem støttepenge og anerkendelse går igen i interviewet med Ukrainisk Forening:

“Så synes jeg, at vi som det mindste skulle have et opkald, og så skulle de være interesserede i at høre, hvad det er for en forening, der søger penge... vi skal nok klare os i det her år, og så næste år, når vi skal søge penge igen, så vil vi bevise, at vi har lavet noget selv, og at vi gerne vil være en del af det danske samfund, og så håber vi på at kunne få støtte næste år.

Ukrainsk Forening

Den kommunale forvaltning kan altså også spille en rolle i at understøtte en proces mod samfundsnyttigt frivilligt socialt arbejde ved at anerkende en begyndende frivillig social indsats, selv hvis foreningerne ikke modtager støttemidler.

Det understreges af Tværetnisk Forening, der er bange for at lokale ildsjæle går tabt:

“ Det er vigtigt, at kommunen også tjekker den forening, der ikke får støtte, for også at tage lidt mere hensyn til dem ... de små som har masser af ildsjæle og masser af kraft, de skal have mulighed for at komme igennem.

Tværetnisk Forening

Det kan altså være vigtigt både at få en begrundelse for sit afslag men også at få kommunikere klart, at et afslag ikke betyder en afvisning. Det kan være vigtigt for foreningens fortsatte udvikling og sociale indsats.

FLERE SAVNER EN KONSTRUKTIV TILBAGEMELDING

En lignende pointe om konstruktiv tilbagemelding går igen, da vi interviewer formanden for Kurdisk Forening, der tilhører de 41 %, der angiver, at de har fået begrundet deres afslag med, at kommunen ikke ønsker at understøtte netop deres aktiviteter.

Selvom foreningen har modtaget en begrundelse for afslaget, så søger formanden mere konstruktiv feedback i forhold til hvilke tiltag, han kan gøre, og hvor han kan søge vejledning:

“ Vi havde for lidt i vores program angående de unge 15-16 årige, så derfor fik vi afslag. Vi fik det ikke forklaret, hvordan vi kunne gøre det bedre for at få støtten en anden gang. Vi fik bare et afslag, og så var det nej. [...] Så synes jeg at man skal forklare, hvordan man kan gøre det bedre, og om der er et sted man kan gå hen og få råd. Vi er jo ikke alle eksperter. I Danmark er der mange ting, man skal udfylde [...] og det har vi ikke styr på, så det ville være godt, hvis de havde forklaret, hvordan man kunne søge de penge.

Kurdisk Forening

Her tegner der sig altså det samme billede af, at foreningerne ønsker en mere konstruktiv tilbagemelding, så han kan få vejledning til, hvordan hans forening kan udvikles i en retning, der måske bedre indfanger kommunens ønsker og interesser.

FALDER UDEN FOR GÆNGSE PULJER

Den mindste kategori er de 14 %, der angiver, at de har fået afslag med henvisning til de praktiske krav til ansøgningen. Den kategori dækker til dels over de foreninger, der har fået afslag, fordi de udfyldte ansøgningerne forkert. Samtidig dækker det over de foreninger, der har fået afslag, fordi de for eksempel manglede vedtægter eller ikke kunne blive godkendt som en folkeoplysende forening.

I projektet Frivilligt Socialt Arbejde i Mange Farver fremhævede deltagende kommuner selv, at de etniske minoritetsforeninger ofte kan havne i den kategori, fordi de falder mellem to stole — folkeoplysning og §18 — når de søger økonomisk støtte¹⁴. Det kan nemlig være svært for mange etniske minoritetsforeninger at regne ud, præcis hvor de hører til i et støttesystem, der er målrettet en helt anden foreningsform, hvor det er en eller flere lignende sociale problemstillinger, frem for en bred etnisk målgruppe, der er målet for aktiviteterne.

“ Foreninger føler, at de bliver kastet rundt i manegen. De danske foreninger er måske målrettede, men her er det altså etniciteten, man arbejder med. De arbejder med både ældre, unge og idræt, og tingene hænger sammen. For eksempel hvis de har godt fat i en gruppe drenge, så giver de lektiehjælp, biograffure og spiller fodbold. De har målgruppen, men prisen er, at de ikke kan få støtte, fordi de ikke lige passer ind i den ramme, som systemet har opbygget. Innovative løsninger går derfor tabt.

Asim Latif

Til den kategori hører Tyrkisk Forening på Sjælland, der ikke kunne blive understøttet som folkeoplysende forening med driftsstøtte, fordi den pågældende kommune — på linje med andre kommuner, som for eksempel Københavns Kommune¹⁵ — ikke økonomisk understøtter foreninger, der har til formål at forkynde et religiøst budskab som folkeoplysende foreninger:

¹⁴ Frivilligrådet (2009:40-41): Frivilligt socialt arbejde i mange farver — Evalueringsrapport

“ Den her forening har eksisteret i mange år, og vi fik et eller andet beløb. Det beløb vi havde samlet sammen igennem vores medlemskontingent, det beløb fordoblede kommunen. Men de sidste to år har de sagt noget med: 'Jamen der står, at I er en religiøs forening, og I er ikke en oplysende forening', og det kunne vi ikke rigtig forstå...

Tyrkisk Forening på Sjælland

Etniske minoritetsforeninger spænder bredt ud over befolkningsgruppens ønsker og behov. Den vidtfavnende rolle som både kulturelle, religiøse, oplysende og sociale foreninger kan være en særlig udfordring i forhold til de praktiske krav for at opnå støtte. På baggrund af disse vidtfavnende funktioner — som blandt andet religion — bliver Tyrkisk Forening forfordelt i et puljesystem, der er tilpasset danske foreninger, der i langt højere grad er differentierede i forhold til arbejdsopgaver.

PERSPEKTIVER FOR VELFÆRDSUD- VIKLING

I følgende afsnit har vi samlet perspektiver til samarbejdet med de etniske minoritetsforeninger og foreningernes adgang til støttemidler.

Disse perspektiver er et resultat af erfaringer, vi selv har gjort os gennem arbejdet med undersøgelsen, in-put fra kommunale frivilligkonsulenter ved fremlæg-gelse af undersøgelsens resultater, samt bidrag fra mangfoldighedskonsulent Asim Latif fra Frivillignet.

PULJESYSTEMER ER EN UDFORDRING

Som rapporten understreger, så kan etniske minori-tetsforeninger i deres opbygning og funktion adskille sig på grundlæggende måder fra mange danske foreninger. Ofte ved i mindre grad at have en smalt defi-neret social opgave. I stedet arbejdes der bredt med en etnisk målgruppe, og de mange forskelligartede ønsker og behov, som den målgruppe kan have.

Med hensyn til støttemidler betyder det, at etniske minoritetsforeninger ikke altid passer klart ind i de puljer, der er tilpasset det danske foreningsliv. For eksempel er en etnisk minoritetsforening sjældent rent folkeoplysende eller rent social, men arbejder på tværs ved helt naturligt at beskæftige sig med både kultur, religion, idræt og frivilligt socialt arbejde.

Man bør være opmærksom på foreningernes særlige opbygning og hvordan det kan afstedkomme udfordringer med at søge støtte. Et puljesystem, der er indrettet efter en traditionel dansk foreningsform, bør nemlig ikke forhindre nye spændende tiltag.

SAMSKABELSE MED FORENINGSLIVET

På det politisk-strategiske plan, kan det være en klar fordel at gøre brug af foreningernes særlige opbygning. Det betyder nemlig, at de for eksempel kan akti-vere borgere, der er svære for de specialiserede dan-ske organisationer at nå. Det gælder ressourcsvgave minoritetsældre, der måske er med i en forening af kulturelle årsager men stadig kan nyde godt af den sociale indsats. Det kan også gælde unge, som en etnisk minoritetsforening kan have god kontakt til og kan tilbyde aktiviteter til, der spænder vidt fra lektie-

hjælp, biografture til fodbold og meget andet.

Samtidig kan den særlige opbygning ud fra en etnisk fællesnævner også give andre aktører, der etablerer kontakt med en etnisk minoritetsforening, en særlig indgang til viden om en bestemt målgruppens ønsker og behov. Som nævnt tager flere kommuner allerede kontakt til etniske minoritetsforeninger for at vide-reformidle en social indsats til etniske minoritets-borgere.

Kontakten mellem kommunen og foreningerne bør afstedkomme en samskabelsesproces, hvor mål-gruppen, der kan have en god indsigt i egne ønsker og behov, inddrages allerede før en social indsats overhovedet formuleres. Det kan grundlægge inno-vative og skræddersyede sociale løsninger med ud-gangspunkt i de etniske minoritetsforeningers sær-lige ekspertise.

DEN EKSTRA INDSATS ER EN INVESTERING

Som undersøgelsen viser, så er der stor forskelle på kendskabet til danske samfundsforhold i de etniske minoritetsforeninger — flere foreninger kender for eksempel slet ikke til muligheden for støtte. Samtidig kan der være sproglige vanskeligheder, der gør det svært at søge efter eller spørge om hjælp.

Der bør gøres en særlig indsats for at bistå etniske minoritetsforeninger i at søge økonomisk støtte, så foreninger med lyst til at gøre en social indsats ikke går tabt blot på grund af manglende viden om støt-temuligheder.

DIALOG MED FORENINGERNE

Det er vigtigt at være forstående over for, at etniske minoritetsforeninger, når de får afslag på støttemid-ler, kan opleve afslaget som en manglende anerken-delse af foreningen og dens sociale indsats — måske ligefrem dens plads i det danske samfund. Det gæl-der især, hvis foreningen opfatter afslaget som ube-grundet.

Til et foredrag om undersøgelsen sagde en kommunal frivilligkonsulent: "Intet starter en dialog som et afslag". Det er selvfølgelig optimalt at nå foreningerne, før de får afslag, men hvis det ikke lykkes, så kan det med fordel udnyttes, at foreningen allerede har taget kontakt til kommunen og derfor kan være interesseret i dialog. Det er en dialog, der kan udnyttes til at komme med forslag til foreningens ansøgning.

Støttegivere bør indgå i en dialog med de etniske minoritetsforeninger, der får afslag, så der kan bakkes op om en begyndende social indsats og eventuelle misforståelser kan afvikles.

METODE

FELTAFGRÆNSNING

En etnisk minoritet indbefatter til undersøgelsens formål indvandrere og efterkommere af indvandrere fra ikke-vestlige lande — lande uden for Vesteuropa, Nordamerika, Australien og New Zealand¹⁶. Begrænsningen skyldes et ønske om at anerkende den særlige integrationsrelaterede udfordring, som mange af de etniske minoriteter herfra står over for¹⁷. At fokusere på ikke-vestlige etniske minoriteter er desuden en etableret praksis i andre lignende undersøgelser og kan derfor give en bedre mulighed for at sammenligne resultater med tidligere undersøgelser¹⁸.

En etnisk minoritetsforening er en forening af og for etniske minoriteter. Derfor bør den have (1) en eller flere etniske minoriteter som primær målgruppe for sine aktiviteter og (2) primært have personer med etnisk minoritetsbaggrund som medlemmer.

Fra den definition har vi fundet frem til 513 etniske minoritetsforeninger i Danmark. Tallet er et kvalificeret bud, ikke en præcis bestemmelse, da det har ikke været undersøgelsens formål at give en sikker optælling af antallet af etniske minoritetsforeninger i Danmark, og vi har derfor ikke søgt at få bekræftet alle foreningernes eksistens. Men i lyset af, at vi har gjort brug af officielle og aktuelle registre, og at 169 (n=169) foreninger har gennemført hele vores spørgeskema, tyder det på, at antallet af etniske minoritetsforeninger i dag må være forholdsvis tæt på vores estimat, og bestemt noget højere end de 232 foreninger, der anslås i den sidste opgørelse fra 2001¹⁹.

BRUG AF METODER

Undersøgelsen er blevet til gennem en kombination af dataindsamlings- og analysemetoder. Først en internetbaseret spørgeskemametode og statistisk analyse, derefter en telefonisk interviewundersøgelse og tekstanalyse.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSEN

I første fase af dataindsamlingen blev der konstrueret og anvendt en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse for at opnå generaliserbar statistisk data

på så stor en stikprøve af etniske minoritetsforeninger som muligt.

Ud fra feltafgrænsningen, er der blevet udvalgt respondenter (foreninger) gennem en gennemgang af navne og formålsbeskrivelser på foreninger, der står opført i følgende registre:

- 1 Eksisterende liste fra projekt Frivilligt Socialt Arbejde i Mange Farver
- 2 De kommunale foreningsregistre
- 3 Frivilligcentrenes foreningsregistre og sociale vejvisere
- 4 Det Centrale Virksomhedsregister
- 5 Listen over tværkulturelle foreninger på verdenskulturcentret.dk

Desuden har det været muligt at få kontaktoplysninger på foreninger gennem kontakt til deres landsorganisationer og lokale integrationsråd.

Gennem udvælgelsesprocessen er det lykkedes at finde nok adresser til, at der kunne udsendes 590 spørgeskemaer. Efter at have justeret for ugyldige e-mailadresser, afmeldinger og foreninger der svarede, at de ikke havde flertal af etniske minoriteter som medlemmer²⁰, blev der frasorteret 77 spørgeskemaer. Størrelsen på populationen er dermed justeret til 513 (N=513).

Vi har taget kontakt til foreningernes landsorganisationer og de lokale frivilligcentre, der er i tættere kontakt med mange af foreningerne, og bedt dem om at opfordre foreningerne til at svare på spørgeskemaet, da det er en erfaring fra tidligere undersøgelser, at det kan være svært at opnå en høj svarprocent ved spørgeskemaundersøgelser blandt etniske minoriteter.

16 Definition fra Danmarks Statistik: <http://www.dst.dk/Statistik/dokumentation/hvad betyder.aspx?keyword=i>

17 Det kan ikke sammenlignes med de største vestlige minoriteter i Danmark — det tyske mindretal og svenskere og nordmænd.

18 f.eks. Gundelach & Nørregård-Nielsen (2007): Etniske Grupper Værdier. MFII & (Hjære & Balslev 2001).

19 (Hjære & Balslev 2001) For tidligere opgørelser se Mikkelsen (2002:6): Indvandrere og Civilsamfund. AMID

20 Dette er opnået ved at inkludere et screenings spørgsmål i starten af undersøgelsen: "Har størstedelen af jeres medlemmer en anden etnisk baggrund end dansk?" (Ja/Nej).

Det høje antal af udsendte spørgeskemaer og brugen af frivilligcentre og paraplyorganisationer kan have været medvirkende til, at undersøgelsen har nået en stikprøve på 169 (n=169) og dermed en svarprocent på 33 %. Dette antal skal ses i relation til, at 2001-undersøgelsen havde en stikprøve på 65 og en svarprocent på 28 % .

INTERVIEWUNDERSØGELSEN

Den kvalitative interviewundersøgelse er udført ud fra et ønske om at opnå en større forståelse for de generelle statistiske resultater ud fra den sociale kontekst, de er en del af.

Dette gøres ved at operationalisere spørgeskemaets spørgsmål og statistiske resultater til åbne spørgsmål i en interviewguide, der herefter er blevet anvendt til at interviewe repræsentanter for en række af de foreninger, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen.

Interviewpersonerne er samtidig udvalgt på baggrund af kvantitativt identificerede interessante parametre såsom støtteforhold, sociale opgaver eller samarbejdspartnere. Herigennem er der blevet udvalgt seks respondenter som interviewpersoner.

Her følger en kort anonymiseret præsentation af disse forskellige interviewpersoner og deres foreninger:

Tyrkisk Forening i Jylland: Kulturforening med cirka 100 medlemmer, har eksisteret i lidt over ti år og hører hjemme i en større jysk provinsby. Interviewpersonen er formanden, der samtidig er bestyrelsesmedlem i en etnisk paraplyorganisation. Foreningen modtager kommunal støtte gennem §18 og folkeoplysningsmidlerne.

Tyrkisk Forening på Sjælland: Kulturforening med cirka 50 medlemmer, har eksisteret siden 80'erne og hører hjemme i en større sjællandsk provinsby. Interviewpersonen er bestyrelsesmedlem og tidligere formand. Foreningen har tidligere modtaget støtte gennem folkeoplysningsmidlerne, men har fået afslag på deres seneste ansøgning.

Kurdisk Forening: Kulturforening med cirka 100 medlemmer, har eksisteret i lidt over ti år og hører hjemme i en større sjællandsk provinsby. Interviewpersonen er formanden. Foreningen har ikke modtaget støtte

de sidste fem år, men har tidligere haft en begrænset succes med at opnå kommunal støtte.

Lettisk Forening: Kulturforeningen med lidt over 100 medlemmer, har eksisteret i lidt over fem år og er beliggende i en større jysk provinsby. Interviewpersonen er formanden. Foreningen har modtaget støtte fra kommunen og har søgt fonde men ikke fået midler herfra.

Ukrainsk Forening: Kulturforening med lidt over 50 medlemmer, har eksisteret i et år og er beliggende i en større jysk provinsby. Interviewpersonen er formanden. Foreningen har søgt kommunal støtte men fået afslag.

Tværetnisk forening: Forening med cirka 500 medlemmer — både ikke-vestlig og vestlig minoritetsbaggrund — har eksisteret i næsten fem år og har afdelinger i flere større danske byer. Foreningens formål er at bygge bro mellem etniske minoritetsmiljøer og det danske erhvervsliv. Interviewpersonen er ansat i sekretariatet. Foreningen modtager både kommune-, stats- og fondsstøtte.

Interviews er udført telefonisk, de havde i gennemsnit 20 minutters varighed og var udført med udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide. Interviews blev optaget og efterfølgende transskriberet i anonymiseret form, hvorfra uddrag fra de transskriberede interviews er blevet udtaget.